Carta Setmanal

del Comitè Central del POSI

Nº 956 - De el 11 a el 17 de setembre de 2023

COMPRA, LEE, DIFON

La Veritat nº 112

(març de 2023)

"X Congrés Mundial de la IV Internacional, congrés obert. La lluita contra la guerra i el combat contra la guerra social"

A cinquanta anys del cop, quins ensenyaments aporta l'experiència xilena?

Aquest 11 de setembre es compleixen 50 anys del cop d'Estat que va instaurar la dictadura pinochetista que va assolar Xile. Més de tres dècades després, segueix vigent la "constitució" de 1980 i es preserva una gran part de la nefasta obra de la dictadura, en particular la devastadora política econòmica i la impunitat per als repressors.

Cap govern posterior, de diferents colors polítics declarats, les ha qüestionat. Ni la política econòmica, concretada essencialment en l' eliminació de les conquestes obreres i democràtiques suposen per satisfer les exigències del capital, especialment estranger, que són augmentar l' explotació laboral i saquejar els recursos naturals del país. Ni l'elevadíssim grau d'impunitat de l'Estat xilè durant la dictadura que, d'acord amb el que el mateix Estat xilè reconeix, va causar 40 018 víctimes, incloses 3 065 persones assassinades o desaparegudes. I a penes en 858 casos s'ha realitzat judici amb condemna, el 2,1% del total, un de cada 47. El que significa, amb tot, un 2,1% més que a l'Estat espanyol, on la impunitat ha estat absoluta.

El motor de la història és la lluita de classes, quina si no? Sobre això, cinquanta anys després, què ens ensenya el cas xilè? Què va significar la dictadura? Com s'arriba al 1973 i per què triomfa el cop? Què passa des del 1990 i, en particular, per què arrenca un esclat social l'octubre del 2019?

Per què va triomfar el cop? La derrota de la Revolució xilena

L'actuació de l'imperialisme va ser inequívoca des del principi, com il·lustra la sentència de Nixon després del triomf d'Allende el 1973, de "Anem a fer udolar de dolor l'economia xilena". El desenvolupament de la Revolució xilena va accelerar la resposta, promovent el cop que instauraria la dictadura, de cara a destruir per la força el moviment obrer i popular.

Revolució xilena?

La classe treballadora xilena havia encoratjat la presidència a Allende, dirigent del Partit Socialista i líder del front popular anomenat Unitat Popular (UP), integrat també pel PC i altres organitzacions comparativament menors. En un context de radicalització de les masses, el Programa de govern la UP, del 17 de desembre de 1969, havia atret molts vots, en plantejar coses com que "les forces populars unides busquen com a objecte central de la seva política reemplaçar l'actual estructura econòmica, acabant amb el poder del capital monopolista nacional i estranger i del latifundi, per iniciar la construcció del socialisme".

El govern, empès per les masses, pren mesures progressistes com la nacionalització del coure, el juny del 1971. En resposta, es disparen els atacs de les classes dominants (oligarquia terratinent i burgesia, tutelades per l'imperialisme). Però la classe treballadora no s'arronsa i actua en el terreny que li és propi. Per exemple, constituint els Cordons Industrials, òrgans de representació dels treballadors de les fàbriques expropiades d' un barri o zones més àmplies, que a més es coordinen amb altres organitzacions socials. I el control d'una institució estatal, les Juntes d'Abastament i Preus (JAP), per combatre el boicot del capital a la distribució dels productes. I mobilitzacions tan massives que arriben a congregar un milió de persones a Santiago, quan la població total del país no assolia els deu milions.

La classe treballadora utilitza totes les palanques, també l'electoral: en les legislatives del 4 de març de 1973, la UP augmenta el seu suport electoral un 50%, passant de menys d'1,1 milions de vots el 1970 a més d'1,6 (del 36,6% dels emesos al 44,2%), mentre la dreta dura del Partit Nacional s'enfonsa del 35,2% al 21,5% (el "centre" de la Democràcia Cristiana (DC) puja a penes un punt, del 28,1% al 29,1%).

Tanmateix, el govern no deixa de recular. Per constituir-se el novembre de 1970 havia signat un Pacte de Garanties Constitucionals amb la DC, pel qual es comprometia a respectar en tot moment la legalitat burgesa. Per això, l'Àrea de Propietat Social, que s'havia fixat en 91 empreses, però que assolia ja més de 350, el govern pretén reduir-la a 49. El mateix passa amb la Llei d'Armes, per la qual es van aplanar barris obrers i fàbriques expropiades. És una posició reformista, sempre impossible i per tant reaccionària, però que, en el context revolucionari, adquireix un altre caràcter, contrarevolucionari. Com havia ocorregut a la Revolució xinesa el

Campanya d'extensió i subscripcions a aquesta *Carta Setmanal*

Si no la reps, et convidem a que la rebis cada setmana. Si la reps, et proposem que subscriguis a altres companyes i companys als quals pugui interessar.

L'elaboració i enviament d'aquesta Carta comporta algunes despeses. El POSI, que l'edita, no té ni vol subvencions, tota la seva activitat i les seves publicacions són finançades exclusivament per treballadores i treballadors, que volen recolzar, en aquest cas, la publicació de la Carta Setmanal. Demanem un suport de 5 EUROS a l'any, o més si us sembla.

Per rebre-la, envia un correu electrònic a: inforposi@gmail.com

o entra a la nostra Web:: http://www.posicuarta.org

POSI Partido Obrero Socialista Internacionalista

Sección en España de la IV Internacional

Carrer Desengaño, 12 (1º 3A). 28004 - Madrid
Telèfon: 91 522 23 56 - Fax: 91 521 72 01
http://www.posicuarta.org
Busca'ns en Twitter: @posicuarta

1927 a la Revolució espanyola als anys trenta, etc.

Els Cordons Industrials alerten de la situació, promovent la mobilització davant el pla del nou ministre d'Economia, Milles, del PC, anunciat el 24 de gener de 1973:

Els treballadors del Cordó Industrial Vicuña Mackenna criden la classe obrera a mobilitzar-se combativament en defensa de l'Àrea Social i de les empreses requisades o intervingudes durant l'Atur patronal d'Octubre, amenaçades per un projecte de llei que no representa l'opinió ni el sentir de la majoria dels treballadors (periòdic Tarea Urgente).

De nou alerten després de l'intent de cop el 29 de juny del mateix 1973. I de nou el 5 de setembre, a penes a sis dies del fatídic cop, en una dramàtica carta que comença així:

Ha arribat el moment en què la classe obrera organitzada en la Coordinadora Provincial de Cordons Industrials, el Comandament Provincial de Proveïment Directe i el Front Únic de Treballadors en conflicte ha considerat d'urgència dirigir-se a vostè, alarmats pel desencadenament d'una sèrie d'esdeveniments que creiem ens portarà no només a la liquidació del procés revolucionari xilè, sinó, a curt termini, a un règim feixista del tall més implacable i criminal.

I conclou, després d'exposar 16 exigències, afirmant:

(…) serà responsabilitat històrica d'aquest Govern, portat al poder i mantingut amb tant sacrifici pels treballadors, pobladors, pagesos, estudiants, intel·lectuals, professionals, a la destrucció i descavalcament, potser a quin termini, i a quina costa sagnant, de no només el procés revolucionari xilè, sinó també el de tots els pobles llatinoamericans que estan lluitant pel Socialisme.

Li fem aquesta crida urgent, company President, perquè creiem que aquesta és l'última possibilitat d'evitar en conjunt, la pèrdua de les vides de milers i milers del millor de la classe obrera xilena i llatinoamericana.

En conclusió, el triomf del cop només es pot explicar considerant la responsabilitat històrica de les direccions partidàries que van optar per la defensa d'un Estat burgès, des del si del qual es preparava el cop, contra el procés revolucionari en curs. Ens sona, és clar, a l'aciaga fórmula del PCE contra el procés revolucionari aquí, als anys trenta: "primer la guerra, després la revolució".

Balanç de la dictadura: el mite d'un míting econòmic

La dictadura, imposada per evitar el risc cert de decantació revolucionària, ràpidament comença una política econòmica molt agressiva contra la classe treballadora. Un exemple molt clar és la destrucció de la seguretat social, en el lloc de la qual el capital, gràcies a l'actuació criminal de la dictadura, imposa un sistema de capitalització individual i gestió privada, que posa el 10% de la massa salarial en l'especulació i la conseqüència de la qual és que avui no hi ha salari diferit, perquè les pensions no proveeixen un mitjà de vida (de mitjana la pensió no assoleix el 33% de l'últim salari per als treballadors ni el 25% per a les treballadores; encara menor per la major esperança de vida que s'utilitza com a referència per al càlcul).

La maquinària propagandística del capital promou que la dictadura va aconseguir un míracle econòmic. És fàcil rebatre'l amb les pròpies estadístiques, manipulades, de la dictadura. Ni pel costat del creixement econòmic, ni pel costat de l'estabilitat monetària, ni tampoc per una millor inserció en el mercat mundial. El que sí que va ocórrer va ser un enorme augment de la concentració del capital -amb un pes determinant de l'estranger-, un aprofundiment en la subordinació externa de l'economia xilena i, especialment, una gegantina concentració de l'ingrés i la riquesa, que implica privacions dràstiques per a la majoria de la població. És a dir, no hi va haver miracle, sí una intensificació de la condició subdesenvolupada de l'economia xilena. Tampoc va tenir res de real allò del miracle econòmic espanyol als seixanta.

L'estafa de les "transicions a la democràcia"

I com en el cas espanyol, abans de la finalització formal de la dictadura i en resposta sobretot a les grans mobilitzacions que s' estenen especialment entre 1983 i 1986, les cúpules partidàries ja havien acceptat el marc institucional de la dictadura. Com aquí, el PC planteja una "reconciliació nacional" que, de fet, avala la impunitat. En els processos socials no es poden separar els diferents aspectes com si fossin autònoms: el manteniment de la política econòmica de la dictadura i la impunitat són un paquet complet, dues cares d'una mateixa moneda. La suposada "transició a la democràcia", l'abast de la qual ja està preestablert, com aquí, rau en aquest paquet complet: ajust permanent per a la classe treballadora i impunitat per a la dictadura, en el marc de la preservació del rerefons de la seva institucionalitat, tot i que amb altres formes.

A Xile, com aquí i a qualsevol altre lloc, els governs autoproclamats progressistes, però que se subordinen a les exigències del capital financier, no ofereixen cap sortida als problemes. Va ser el cas dels governs sota la presidència Lagos i Bachelet, dirigents del PS, o l'actual presidit per Boric i amb un lloc destacat en ell del PC. Per això ni s'ha derogat el nefast sistema de les AFP, ni s'impedeix que Xile s'incorpori a un nou Acord de Lliure Comerç (el TPP-11), ni s'aixeca l'Estat d'emergència a les zones del país on més s'expressa la resistència maputxe.

Però els pobles no estan d'aquí, com sovint formulen les direccions i els seus corifeus, per excusar-se. Els pobles tenen instint de supervivència i, malgrat que s'encunyi l'expressió "Xile va despertar" per a l'esclat social que arrenca l'octubre del 2019, la resistència mai va deixar d'expressar-se. En particular pels sectors menys controlats per aquestes direccions, com la joventut i les seves grans mobilitzacions de 2006 i 2011. O, molt especialment, la mobilització en defensa d'un veritable sistema de pensions que va convocar el 2016 la Coordinadora No+AFP, secundada al carrer per dos milions de persones, el 10% de la població del país.

No tenim espai aquí per desenvolupar in extensus el recorregut recent, des de l'Acord per la Pau i la Nova Constitució del 15 de novembre de 2019 amb el qual el govern de l'anterior va tractar de contenir la mobilització, tot i que al preu d'obrir un procés constituent. Frustrat després per raons lligades no només a com fa el capital la seva política, especialment mediàtica, sinó també per la forma de gestionar el procés des de les direccions de les organitzacions d'esquerra. Avui està en curs un procés pel qual es tracta d'imposar una sort de "constitució pinochetista sense Pinochet" que es votarà el proper 17 de desembre i que, a data d'avui, tot apunta que sigui rebutjada (tot i que no se sap encara quina serà la posició del govern i les organitzacions que l'integren).

Conclusió: la crisi de la humanitat és la crisi històrica de la direcció del proletariat.

De l'experiència xilena se'n poden treure tres conclusions, refrendades pels paral·lelismes amb l'espanyola. En primer lloc, que la classe capitalista sempre recorrerà a tots els mitjans, literalment, per mantenir la dominació que li proveeix els seus privilegis. En segon lloc, que la voluntat de la classe treballadora de barallar per les seves legítimes aspiracions està fora de tot dubte, malgrat totes les traïcions, la repressió, les derrotes efectives, etc. I en tercer lloc que, per tant, el repte és aixecar la seva organització política veritablement fidel als seus interessos, cosa que exigeix un autèntic funcionament democràtic. A l' assoliment d' aquesta tasca, amb l' objectiu de l'emancipació de la humanitat de tota forma d' opressió, consagra la IV Internacional la seva existència i tots els seus esforços.